

Πρόγραμμα SFC2021 που υποστηρίζεται από το ΕΤΠΑ (Στόχος «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη»), το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ — άρθρο 21 παράγραφος 3

CCI	2021EL16FFPR003
Τίτλος στα αγγλικά	Environment and Climate Change
Τίτλος στην εθνική γλώσσα ή γλώσσες	EL - Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή
Έκδοση	1.2
Πρώτο έτος	2021
Τελευταίο έτος	2027
Επιλέξιμο από	1 Ιαν 2020
Επιλέξιμο έως	31 Δεκ 2029
Αριθμός απόφασης της Επιτροπής	
Ημερομηνία απόφασης της Επιτροπής	
Περιφέρειες NUTS που καλύπτονται από το πρόγραμμα	<p>EL - Ελλάδα</p> <p>EL3 - Αττική</p> <p>EL30 - Αττική</p> <p>EL301 - Βόρειος Τομέας Αθηνών</p> <p>EL302 - Δυτικός Τομέας Αθηνών</p> <p>EL303 - Κεντρικός Τομέας Αθηνών</p> <p>EL304 - Νότιος Τομέας Αθηνών</p> <p>EL305 - Ανατολική Αττική</p> <p>EL306 - Δυτική Αττική</p> <p>EL307 - Πειραιάς, Νήσοι</p> <p>EL4 - Νησιά Αιγαίου, Κρήτη</p> <p>EL41 - Βόρειο Αιγαίο</p> <p>EL411 - Λέσβος, Λήμνος</p> <p>EL412 - Ικαρία, Σάμος</p> <p>EL413 - Χίος</p> <p>EL42 - Νότιο Αιγαίο</p> <p>EL421 - Κάλυμνος, Κάρπαθος – Ηρωική Νήσος Κάσος, Κως, Ρόδος</p> <p>EL422 - Άνδρος, Θήρα, Κέα, Μήλος, Μύκονος, Νάξος, Πάρος, Σύρος, Τήνος</p> <p>EL43 - Κρήτη</p> <p>EL431 - Ηράκλειο</p> <p>EL432 - Λασιθί</p> <p>EL433 - Ρέθυμνο</p> <p>EL434 - Χανιά</p> <p>EL5 - Βόρεια Ελλάδα</p> <p>EL51 - Ανατολική Μακεδονία, Θράκη</p> <p>EL511 - Έβρος</p> <p>EL512 - Ξάνθη</p> <p>EL513 - Ροδόπη</p> <p>EL514 - Δράμα</p> <p>EL515 - Θάσος, Καβάλα</p> <p>EL52 - Κεντρική Μακεδονία</p> <p>EL521 - Ημαθία</p> <p>EL522 - Θεσσαλονίκη</p> <p>EL523 - Κιλκίς</p> <p>EL524 - Πέλλα</p> <p>EL525 - Πιερία</p>

	<p>EL526 - Σέρρες  EL527 - Χαλκιδική  EL53 - Δυτική Μακεδονία  EL531 - Γρεβενά, Κοζάνη  EL532 - Καστοριά  EL533 - Φλώρινα  EL54 - Ήπειρος  EL541 - Άρτα, Πρέβεζα  EL542 - Θεσπρωτία  EL543 - Ιωάννινα  EL6 - Κεντρική Ελλάδα  EL61 - Θεσσαλία  EL611 - Καρδίτσα, Τρίκαλα  EL612 - Λάρισα  EL613 - Μαγνησία, Σποράδες  EL62 - Ιόνια Νησιά  EL621 - Ζάκυνθος  EL622 - Κέρκυρα  EL623 - Ιθάκη, Κεφαλληνία  EL624 - Λευκάδα  EL63 - Δυτική Ελλάδα  EL631 - Αιτωλοακαρνανία  EL632 - Αχαΐα  EL633 - Ηλεία  EL64 - Στερεά Ελλάδα  EL641 - Βοιωτία  EL642 - Εύβοια  EL643 - Ευρυτανία  EL644 - Φθιώτιδα  EL645 - Φωκίδα  EL65 - Πελοπόννησος  EL651 - Αργολίδα, Αρκαδία  EL652 - Κορινθία  EL653 - Λακωνία, Μεσσηνία  ELZ - Extra-Regio NUTS 1  ELZZ - Extra-Regio NUTS 2  ELZZZ - Extra-Regio NUTS 3</p>
Οικείο/-α ταμείο/-α	ΕΤΠΑ Ταμείο Συνοχής
Πρόγραμμα	<input type="checkbox"/> στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» μόνο για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες

## Πίνακας περιεχομένων

1. Στρατηγική του προγράμματος: βασικές προκλήσεις και μέτρα πολιτικής.....	12
Πίνακας 1.....	23
2. Προτεραιότητες .....	28
2.1. Προτεραιότητες εκτός της τεχνικής βοήθειας.....	28
2.1.1. Προτεραιότητα: 1. Άξονας Προτεραιότητας 1: «Ενεργειακή απόδοση - Προώθηση ΑΠΕ - Ενεργειακές Υποδομές» .....	28
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ΤΣ).....	28
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	28
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+: .....	28
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ: .....	29
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+ .....	29
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.....	29
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ .....	30
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.....	30
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	30
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών .....	30
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων.....	31
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης .....	31
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	31
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης.....	31
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	32
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+ .....	32
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ .....	32
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.1. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ΕΤΠΑ).....	33
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	33
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+: .....	33
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ: .....	34
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+ .....	34
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.....	35
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ .....	35
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.....	36
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	36
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών .....	36
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων.....	37
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης .....	38
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	38
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης.....	39
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	39

Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+ .....	39
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ .....	39
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.2. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΕ) 2018/2001[1] συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σ' αυτήν (ΕΤΠΑ) .....	40
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων .....	40
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+: .....	40
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ: .....	41
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+ .....	41
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ .....	42
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ .....	42
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ .....	42
2.1.1.1.2. Δείκτες .....	42
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών .....	42
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων .....	43
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης .....	43
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης .....	43
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης .....	44
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση .....	44
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+ .....	44
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ .....	45
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.3. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης εκτός ΔΕΔ-Ε (ΕΤΠΑ) .....	46
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων .....	46
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+: .....	46
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ: .....	46
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+ .....	47
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ .....	47
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ .....	47
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ .....	48
2.1.1.1.2. Δείκτες .....	48
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών .....	48
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων .....	49
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης .....	49
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης .....	49
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης .....	49
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση .....	50
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+ .....	50
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ .....	50

2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.3. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και εξοπλισμού αποθήκευσης εκτός ΔΕΔ-Ε (ΤΣ) .....	51
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	51
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+: .....	51
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ: .....	51
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+ .....	52
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.....	52
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ .....	53
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.....	53
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	53
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών .....	53
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων.....	53
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης .....	54
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	54
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης.....	54
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	54
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+ .....	54
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΑΜ .....	55
2.1.1. Προτεραιότητα: 2. Άξονας Προτεραιότητας 2: «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή» .....	56
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα (ΤΣ).....	56
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	56
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+: .....	56
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ: .....	57
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+ .....	57
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.....	58
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ .....	58
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.....	58
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	58
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών .....	58
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων.....	59
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης .....	59
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	59
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης.....	60
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	60
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+ .....	60
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΑΜ .....	60
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.4. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα (ΕΤΠΑ) .....	62

2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	62
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	62
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	62
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+.	63
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.	63
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ.	64
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.	64
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	64
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών	64
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων	65
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης.....	66
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης	66
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης	67
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση	67
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+.	68
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ	68
2.1.1. Προτεραιότητα: 3. Άξονας Προτεραιότητας 3: «Αστική Αναζωογόνηση».....	69
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης (ΕΤΠΑ).....	69
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	69
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	69
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	70
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+.	70
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.	70
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ.	71
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.	71
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	71
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών	71
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων	72
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης.....	73
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης	73
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης	73
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση	74
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+.	74
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ	74
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης (ΤΣ).....	75
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	75

Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	75
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	76
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	77
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ:	77
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ:	77
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ:	78
2.1.1.1.2. Δείκτες:	78
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών:	78
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων:	78
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης:	79
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης:	79
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης:	79
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση:	79
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+:	79
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ:	80
2.1.1. Προτεραιότητα: 4. Άξονας Προτεραιότητας 4: «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων – Μετάβαση στη Κυκλική Οικονομία»:	81
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.6. Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία (ΤΣ):	81
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων:	81
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	81
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	82
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	83
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ:	83
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ:	83
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ:	84
2.1.1.1.2. Δείκτες:	84
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών:	84
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων:	84
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης:	85
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης:	85
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης:	85
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση:	86
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+:	86
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ:	86
2.1.1. Προτεραιότητα: 5. Άξονας Προτεραιότητας 5: «Διαχείριση Αστικών Λυμάτων και Υδάτινων Πόρων»:	87
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.5. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού (ΤΣ):	87
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων:	87

Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	87
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	89
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	89
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ:	90
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ:	90
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ:	90
2.1.1.1.2. Δείκτες:	90
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών:	90
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων:	91
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης:	91
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης:	91
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης:	92
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση:	92
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+:	92
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΑΜ:	92
2.1.1. Προτεραιότητα: 6. Άξονας Προτεραιότητας 6: «Προστασία της Βιοποικιλότητας»:	93
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.7. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης (ΕΤΠΑ):	93
2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων:	93
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	93
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	94
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	95
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ:	95
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ:	95
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ:	96
2.1.1.1.2. Δείκτες:	96
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών:	96
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων:	96
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης:	97
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης:	97
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης:	97
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση:	97
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+:	98
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΑΜ:	98
2.1.1. Προτεραιότητα: 7. Άξονας Προτεραιότητας 7: «Βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα» (Ειδικός στόχος αστικής κινητικότητας που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο β) σημείο viii) του κανονισμού ΕΤΠΑ και του κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής):	99
2.1.1.1. Ειδικός στόχος: RSO2.8. Προώθηση της βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας, ως μέρος της μετάβασης σε οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα (ΕΤΠΑ):	99

2.1.1.1.1. Παρεμβάσεις των ταμείων.....	99
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο i) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+:	99
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:	100
Ενέργειες που διαφυλάσσουν την ισότητα, την ένταξη και την απαγόρευση των διακρίσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iv) του ΚΚΔ και άρθρο 6 του κανονισμού ΕΚΤ+	100
Ενδεικτική αναφορά ως προς τις ειδικές περιοχές-στόχους, συμπεριλαμβανομένης της προβλεπόμενης χρήσης των εδαφικών εργαλείων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο v) του ΚΚΔ.....	101
Διαπεριφερειακές, διασυνοριακές και διακρατικές δράσεις — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vi) του ΚΚΔ.....	101
Προβλεπόμενη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο vii) του ΚΚΔ.....	101
2.1.1.1.2. Δείκτες.....	102
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών.....	102
Πίνακας 3: Δείκτες αποτελεσμάτων.....	102
2.1.1.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης.....	102
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	102
Πίνακας 5: Διάσταση 2 — μορφή χρηματοδότησης.....	103
Πίνακας 6: Διάσταση 3 — μηχανισμός εδαφικής υλοποίησης και εδαφική εστίαση.....	103
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+.....	103
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ.....	103
2.2. Προτεραιότητες της τεχνικής βοήθειας.....	105
2.2.1. Προτεραιότητα για τεχνική βοήθεια σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 4 του ΚΚΔ: 8. Άξονας Προτεραιότητας 8: «Τεχνική Βοήθεια», σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 4 του ΚΚΔ (ΕΤΠΑ).....	105
2.2.1.1. Παρέμβαση των ταμείων.....	105
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) του ΚΚΔ.....	105
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:.....	106
2.2.1.2. Δείκτες.....	106
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών.....	106
2.2.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης.....	107
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	107
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+.....	107
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ.....	107
2.2.1. Προτεραιότητα για τεχνική βοήθεια σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 4 του ΚΚΔ: 9. Άξονας Προτεραιότητας 9: «Τεχνική Βοήθεια», σύμφωνα με το άρθρο 36 παράγραφος 4 του ΚΚΔ (ΤΣ).....	109
2.2.1.1. Παρέμβαση των ταμείων.....	109
Σχετικά είδη δράσεων — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο ε) σημείο i) του ΚΚΔ.....	109
Βασικές ομάδες-στόχοι — άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο iii) του ΚΚΔ:.....	110
2.2.1.2. Δείκτες.....	110
Πίνακας 2: Δείκτες εκροών.....	110
2.2.1.3. Ενδεικτική κατανομή των προγραμματισμένων πόρων (ΕΕ) ανά είδος παρέμβασης.....	111
Πίνακας 4: Διάσταση 1 — πεδίο παρέμβασης.....	111
Πίνακας 7: Διάσταση 6 — δευτερεύοντες θεματικοί στόχοι ΕΚΤ+.....	111
Πίνακας 8: Διάσταση 7 — διάσταση της ισότητας των φύλων στο πλαίσιο των ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ, Ταμείο Συνοχής και ΤΔΜ.....	111
3. Σχέδιο χρηματοδότησης.....	112
3.1. Μεταφορές και συνεισφορές (1).....	112
Πίνακας 15Α: Συνεισφορές στο InvestEU* (κατανομή ανά έτος).....	112
Πίνακας 15Β: Συνεισφορές στο InvestEU* (συνοπτικά).....	112

Αιτιολόγηση που λαμβάνει υπόψη τον τρόπο με τον οποίο τα ποσά αυτά συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων πολιτικής που έχουν επιλεγεί στο πρόγραμμα σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 1 του κανονισμού InvestEU .....	113
Πίνακας 16Α: Μεταφορές προς μέσα υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση (κατανομή ανά έτος) .....	113
Πίνακας 16Β: Μεταφορές προς μέσα υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση* (συνοπτικά) .....	113
Μεταφορές προς μέσα υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση — Αιτιολόγηση .....	113
Πίνακας 17Α: Μεταφορές μεταξύ ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+ και Ταμείου Συνοχής ή προς άλλο ταμείο ή ταμεία* (κατανομή ανά έτος) .....	113
Πίνακας 17Β: Μεταφορές μεταξύ ΕΤΠΑ, ΕΚΤ+ και Ταμείου Συνοχής ή προς άλλο ταμείο ή ταμεία (συνοπτικά) .....	114
Μεταφορές μεταξύ ταμείων επιμερισμένης διαχείρισης, μεταξύ άλλων και μεταξύ των ταμείων της πολιτικής συνοχής — Αιτιολόγηση .....	114
3.2. ΤΔΜ: κατανομή στο πρόγραμμα και μεταφορές (1) .....	114
3.3. Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών περιφέρειας που προκύπτουν από την ενδιάμεση επανεξέταση ..	114
Πίνακας 19Α: Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών περιφέρειας που προκύπτουν από την ενδιάμεση επανεξέταση εντός του προγράμματος (κατανομή ανά έτος) .....	114
Πίνακας 19Β: Μεταφορές μεταξύ κατηγοριών περιφέρειας που προκύπτουν από την ενδιάμεση επανεξέταση προς άλλα προγράμματα (κατανομή ανά έτος) .....	114
3.4. Επιστρεπτέα μεταφορά (1) .....	115
Πίνακας 20Α: Επιστρεπτέες μεταφορές (κατανομή ανά έτος) .....	115
Πίνακας 20Β: Επιστρεπτέες μεταφορές* (συνοπτικά) .....	115
3.5. Χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά έτος .....	116
Πίνακας 10: Χρηματοδοτικές πιστώσεις ανά έτος .....	116
3.6. Σύνολο χρηματοδοτικών πιστώσεων ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση .....	117
Πίνακας 11: Σύνολο χρηματοδοτικών πιστώσεων ανά ταμείο και εθνική συγχρηματοδότηση ..	117
4. Αναγκαίοι πρόσφοροι όροι .....	119
5. Αρμόδιες για το πρόγραμμα αρχές .....	140
Πίνακας 13: Αρχές του προγράμματος .....	140
Κατανομή των επιστρεφόμενων ποσών για τεχνική βοήθεια κατά το άρθρο 36 παράγραφος 5 του ΚΚΔ, εάν έχουν προσδιοριστεί περισσότεροι του ενός φορείς για τη λήψη πληρωμών από την Επιτροπή ...	140
6. Εταιρική σχέση .....	141
7. Επικοινωνία και προβολή .....	144
8. Χρήση μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων συντελεστών και χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες .....	147
Πίνακας 14: Χρήση μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών, ενιαίων συντελεστών και χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με τις δαπάνες .....	147
Προσάρτημα 1: Συνεισφορά της Ένωσης βάσει μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών και ενιαίων συντελεστών .....	148
Α. Σύνοψη των κύριων στοιχείων .....	148
Β. Λεπτομερή στοιχεία ανά τύπο πράξης .....	149
Γ. Υπολογισμός της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών .....	149
1. Πηγή δεδομένων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίων δαπανών, κατ' αποκοπή ποσών ή ενιαίων συντελεστών (ποιος παρήγαγε, συνέλεξε και καταχώρισε τα δεδομένα, πού αποθηκεύονται τα δεδομένα, προθεσμίες, επαλήθευση κ.λπ.) .....	149
2. Να διευκρινιστεί για ποιον λόγο ενδείκνυται η προτεινόμενη μέθοδος και ο προτεινόμενος υπολογισμός βάσει του άρθρου 94 παράγραφος 2 του ΚΚΔ για τον τύπο πράξης. ....	149
3. Να προσδιορίσετε τον τρόπο διενέργειας των υπολογισμών, ιδίως περιλαμβάνοντας τυχόν παραδοχές ως προς την ποιότητα ή τις ποσότητες. Κατά περίπτωση, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται και, εάν ζητηθεί, να παρέχονται στατιστικά αποδεικτικά στοιχεία και τιμές αναφοράς, σε μορφότυπο που να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από την Επιτροπή. ....	149
4. Να εξηγήσετε πώς εξασφαλίσατε ότι στον υπολογισμό της τυποποιημένης κλίμακας μοναδιαίου κόστους, κατ' αποκοπή ποσού ή ενιαίου συντελεστή έχουν περιληφθεί μόνον επιλέξιμες δαπάνες. ...	149

5. Αξιολόγηση από την ή τις ελεγκτικές αρχές της μεθοδολογίας υπολογισμού και των ποσών, καθώς και των ρυθμίσεων για τη διασφάλιση της επαλήθευσης, της ποιότητας, της συλλογής και της αποθήκευσης των δεδομένων.....	150
Προσάρτημα 2: Συνεισφορά της Ένωσης βάσει χρηματοδότησης που δεν συνδέεται με δαπάνες.....	151
Α. Σύνοψη των κύριων στοιχείων.....	151
Β. Λεπτομερή στοιχεία ανά τύπο πράξης.....	152
Προσάρτημα 3: Κατάλογος σχεδιαζόμενων πράξεων στρατηγικής σημασίας με χρονοδιάγραμμα.....	153
ΕΓΓΡΑΦΑ.....	154

1. Στρατηγική του προγράμματος: βασικές προκλήσεις και μέτρα πολιτικής

Παραπομπή: άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο α) σημεία i) έως viii) και άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο α) σημείο x) και άρθρο 22 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 (ΚΚΔ)

## **1.ΓΕΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

Σύμφωνα με το νέο Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία (Νοέμβριος 2020), ο κεντρικός στόχος, κατά τα επόμενα χρόνια, πρέπει να είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία με όρους αειφορίας και βιωσιμότητας. Πυλώνας προτεραιότητας για την Ελλάδα αποτελεί επίσης η προώθηση της γαλάζιας ανάπτυξης, σύμφωνα με τις προτεραιότητες της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με μια νέα προσέγγιση για τη βιώσιμη γαλάζια οικονομία στην ΕΕ - Μετασχηματισμός της γαλάζιας οικονομίας της ΕΕ για ένα βιώσιμο μέλλον. Μέσω του στρατηγικού προσανατολισμού του παρόντος προγράμματος, υπηρετούνται οι επιμέρους στόχοι της της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και των περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών που συνδέονται με αυτή (π.χ. Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος, Νέα Στρατηγική της Ε.Ε. για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δάση).

Σε επίπεδο Εθνικών Στρατηγικών και Εθνικών Σχεδίων Δράσης, η περιβαλλοντική διάσταση είναι κυρίαρχη στο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) και σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό είναι διάχυτη και στο σύνολο των υπολοίπων στρατηγικών, όπου προωθούνται δράσεις με σημαντικά θετικό περιβαλλοντικό αντίκτυπο.

Παράλληλα, υπάρχει ένα σύνολο σχετιζόμενων πολιτικών για το Περιβάλλον, την βιοποικιλότητα (Εθνική Στρατηγική), τα νερά (Σχέδια Διαχείρισης Υδάτων Λεκανών Απορροής Ποταμών), τις πλημμύρες (Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας), τα Δάση (Εθνική Στρατηγική για τα Δάση), την διαχείριση αποβλήτων και την κυκλική οικονομία (Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία, Εθνικό και Περιφερειακά Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων), την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (Εθνική Στρατηγική και τα Περιφερειακά Σχέδια για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή) και το πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού Εθνικού και Περιφερειακού Επιπέδου. Το Πρόγραμμα «**Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή**» (ΠΕΚΑ) της περιόδου 2021-2027 σχεδιάζεται στο πλαίσιο του **Στόχου Πολιτικής 2 του ΕΣΠΑ 2021-2027** για την προώθηση μιας πιο πράσινης Ευρώπης θέτοντας ως στρατηγικούς στόχους:

- Την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας και χρήση ΑΠΕ για ελαχιστοποίηση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
- Την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και τη διαχείριση κινδύνων που συνδέονται τόσο με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αλλά και με τις ανθρώπινες παρεμβάσεις στα οικοσυστήματα
- Την αστική αναζωογόνηση με έμφαση στο δομημένο και φυσικό αστικό περιβάλλον
- Τη βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα-μικροκινητικότητα
- Την ικανοποίηση των απαιτήσεων του περιβαλλοντικού κεκτημένου της ΕΕ στην διαχείριση των στερεών αποβλήτων και υδάτων, ενσωματώνοντας τις παραμέτρους της κυκλικής οικονομίας
- Τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων

Το πρόγραμμα συμβάλει με πόρους 1,2 δισ. € Κ.Σ., μέσω δράσεων ΕΤΠΑ (37,42% του ΕΣΠΑ) και 353,2 εκ. € Κ.Σ. μέσω δράσεων ΤΣ (32,55% του ΕΣΠΑ), στην επίτευξη των στόχων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Παράλληλα συμβάλει με πόρους 187,4 εκ., € Κ.Σ. μέσω δράσεων ΕΤΠΑ και 290,1 εκ. € Κ.Σ. μέσω δράσεων ΤΣ, στην επίτευξη των στόχων διατήρησης και προστασίας της βιοποικιλότητας.

Εξάλλου, προκειμένου να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες και να διασφαλιστεί ο έγκαιρος σχεδιασμός των προτεραιοτήτων του Προγράμματος που έχουν συμπληρωματικότητα με σχετικές συνιστώσες/μέτρα του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), η Γενική Διεύθυνση Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Εφαρμογής ΕΣΠΑ στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων θα εκπονεί σε ετήσια βάση ή και νωρίτερα

εφόσον κρίνεται απαραίτητο, Έκθεση εντοπισμού των συμπληρωματικότητων μεταξύ του ΤΑΑ και του παρόντος Προγράμματος. Η Έκθεση θα δίνει τη δυνατότητα στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος να βελτιώσει τον σχεδιασμό του προγραμματισμού εργασιών του Προγράμματος λαμβάνοντας υπόψη τα έργα και τα αποτελέσματα του ΤΑΑ, εστιάζοντας στην ανάπτυξη αντίστοιχης σειράς συμπληρωματικών ενεργειών στο Πρόγραμμα. Στόχος είναι οι συμπληρωματικότητες να αφορούν σωστά σχεδιασμένες και χωρίς επικαλύψεις παράλληλες δράσεις ή διαδοχικές ενέργειες που εξυπηρετούν τη στοχοθεσία του Προγράμματος. Η έκθεση θα κοινοποιείται και θα παρουσιάζεται στις συνεδριάσεις της ετήσιας αναθεώρησης και στις επιτροπές παρακολούθησης, διασφαλίζοντας ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ενημερώνονται.

Σημειώνεται τέλος ότι θα διασφαλιστεί πρόσβαση σε ανοικτά δεδομένα και θα τηρείται η οδηγία Open Data Directive (Directive (EU)2019/1024).

### **Διασφάλιση Οριζόντιων Αρχών**

Το πρόγραμμα με τις κατάλληλες συνέργειες, δύναται να υποστηρίξει επενδύσεις που συνδυάζουν επιτυχώς τις αρχές της αειφορίας, της αισθητικής και της συμμετοχικότητας της πρωτοβουλίας **New European Bauhaus**, με σκοπό την εξεύρεση προσιτών, χωρίς αποκλεισμούς, βιώσιμων και ελκυστικών λύσεων για τις κλιματικές προκλήσεις.

Επιπλέον η **διασφάλιση της ισότητας ευκαιριών, της ένταξης και της καταπολέμησης κάθε μορφής διακρίσεων** καθώς και η **διασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ** διατρέχει οριζόντια το Πρόγραμμα, αφενός μεν σύμφωνα με το άρθρο 9 «Οριζόντιες αρχές» του ΚΚΔ, αφετέρου δε σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αλλά και με το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Άτομα με Αναπηρία και τις αρχές της ισότητας των φύλων και της μη διάκρισης.

Για το πρόγραμμα έχει ήδη εγκριθεί η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (αρ. Πρωτ. ΥΠΕΝ/ΔΠΠΑ/54517/3753/30-5-2022).

## **2.ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΙ Η ΧΩΡΑ:**

### **1. Ενέργεια**

- i.Εξοικονόμηση ενέργειας στις υποδομές του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα σύμφωνα και με την αρχή “energy efficiency first” που υιοθετεί και το Green Deal.
- ii.Αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κτιριακού αποθέματος
- iii.Η υποστήριξη προγραμμάτων ανακαίνισης και λειτουργικής επανένταξης κτιρίων με υψηλό ανθρακικό αποτύπωμα και ταυτόχρονα μεγάλη αρχιτεκτονική αξία.
- iv.Αύξηση της διείσδυσης ΑΠΕ σε όλους τους τομείς της οικονομίας
- v.Εξασφάλιση ενεργειακής ασφάλειας (διασυνδεσιμότητα νησιών, συστήματα αποθήκευσης, έξυπνα ενεργειακά δίκτυα, κ.α.).
- vi. Η χρηματοδότηση υποδομών φυσικού αερίου, μόνον για την παρέμβαση, που αφορά στην αποδοτική τηλεθέρμανση του Δήμου Κοζάνης από την Μονάδα ΣΗΘΥΑ της ΔΕΗ στην θέση του ΑΗΣ Καρδιάς, που θα κλείσει.

### **2. Περιβάλλον**

#### ***i. Διαχείριση στερεών αποβλήτων***

Η Ελλάδα έχει υιοθετήσει την **Εθνική Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία** και εναρμόνισε τη νομοθεσία της με τις αρχές της κυκλικής οικονομίας.

Βασικές προκλήσεις είναι:

- i.Η ολιστική προσέγγιση της διαχείρισης των αποβλήτων προκειμένου να αντιστραφεί η κύρια πρακτική της χώρας που εξακολουθεί να είναι η υγειονομική ταφή

- ii Το χαμηλό επίπεδο ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των πολιτών, το οποίο λειτουργεί αποτρεπτικά στην πρόληψη δημιουργίας αποβλήτων, διαλογής στην πηγή, ανακύκλωση.
- iii. Τα ανεπαρκή δίκτυα χωριστής συλλογής διακριτών ρευμάτων αποβλήτων συμπεριλαμβανομένων των βιοαποβλήτων,
- iv. Οι ελλείψεις σε απαιτούμενες υποδομές για την κατάλληλη επεξεργασία των αποβλήτων ώστε να ελαχιστοποιείται το ποσοστό αποβλήτων που οδηγείται σε ταφή.
- v. Η απουσία οικονομικών κινήτρων για την προώθηση της χωριστής συλλογής, της προετοιμασίας για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωσης και συνεπώς για την εκτροπή αποβλήτων από την ταφή.
- vi. Η απουσία ισχυρού κεντρικού φορέα εποπτείας αξιολόγησης και συντονισμού της εφαρμογής των περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης στερεών αποβλήτων
- vii. Η μη επαρκής διοικητική και επιχειρησιακή ικανότητα των φορέων διαχείρισης στερεών αποβλήτων.
- viii. Η μη επαρκής διοικητική και επιχειρησιακή ικανότητα των δήμων για τη διασφάλιση της παροχής υψηλού επιπέδου υπηρεσιών χωριστής συλλογής ρευμάτων αστικών αποβλήτων της περιοχής ευθύνης τους.

## **ii. Διαχείριση αστικών λυμάτων και υδάτων**

Ο τομέας των υδάτων επηρεάζεται από πολλές παραμέτρους (περίοδοι αιχμής ζήτησης, αρδευτικές ανάγκες κλπ). Σημαντικές προκλήσεις στον τομέα διαχείρισης αστικών λυμάτων εν όψει της συμμόρφωσης της Ελλάδας με την ενωσιακή οδηγία 91/271/ΕΟΚ αποτελούν :

i. Πρωτίστως η ολοκλήρωση των εναπομεινάντων μονάδων επεξεργασίας λυμάτων στους οικισμούς Β (Ανατολική Αττική) και Γ' προτεραιότητας,

ii. Η διαχείριση λυμάτων που επιβαρύνουν αποδέκτες σε οικισμούς Δ προτεραιότητας με ιδιαίτερα φυσικά, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά, λαμβάνοντας υπόψη το εγκεκριμένο Επιχειρησιακό Σχέδιο Λυμάτων, για τους Οικισμούς Δ προτεραιότητας της χώρας.

Σημαντικές προκλήσεις στον τομέα διαχείρισης των υδάτων είναι:

i. Η αντιμετώπιση του ζητήματος της αποτελεσματικής διακυβέρνησης του τομέα υδάτων (πόσιμο νερό, αστικά λύματα, κ.λ.π.) και η εφαρμογή μιας αποδοτικής, βιώσιμης και ορθολογικής τιμολογιακής πολιτικής ώστε να διασφαλιστεί η βιωσιμότητα των επενδύσεων & του φυσικού πόρου.

ii. Η «έξυπνη» διαχείριση του γλυκού νερού είτε αυτό αφορά την ανθρώπινη κατανάλωση, είτε τα φυσικά ενδιαιτήματα και ταυτόχρονα η παρακολούθηση τόσο της άντλησης υδάτων για την αποφυγή μόλυνσης των υπόγειων υδροφορέων, όσο και της ποιότητάς τους.

iv. Η εφαρμογή πιλοτικά σε 4 εντοπισμένες γεωγραφικές περιοχές ενός ολιστικού προγράμματος διαχείρισης των Υδάτινων Πόρων συμπεριλαμβανομένων των αστικών λυμάτων

v. Η ανάπτυξη ενεργειακά αυτόνομων συστημάτων αφαλάτωσης με χρήση ΑΠΕ και τεχνολογιών ολικής εξάλειψης της παραγόμενης άλμης (εφαρμογή της αρχής μηδενικής απόρριψης), (συμμετοχή και μέσω της πρωτοβουλίας GReco Islands).

## **iii. Αστική αναζωογόνηση**

Η αστική αναζωογόνηση θεωρείται ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία πολιτικών αστικού σχεδιασμού.

Σημαντικές προκλήσεις αναδεικνύονται για τη χώρα σε αυτόν τον τομέα, όπως :

i. Η ολοκληρωμένη παρέμβαση για την ανάπλαση του Φαληρικού όρμου η οποία αποσκοπεί στην περιβαλλοντική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής του νότιου παραλιακού μετώπου της πρωτεύουσας.

ii. Η εξυγίανση, απορρύπανση και αποκατάσταση μολυσμένων αστικών και περιαστικών περιοχών

iii. Η ανάπτυξη πράσινων και μπλε υποδομών (GBI) εστιάζοντας στο νερό και την βλάστηση συγχρόνως,

iv. Η ενίσχυση προσβασιμότητας σε κτιριακές υποδομές και στον περιβάλλοντα αστικό χώρο και η βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας με έλεγχο ταυτόχρονα του θορύβου σε αστικές περιοχές.

#### ***iv. Κλιματική αλλαγή μετριασμός και προσαρμογή, πρόληψη για την αντιμετώπιση κινδύνων***

Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, αποτελείται από όλες τις αναγκαίες ενέργειες και προγραμματισμένες δράσεις που πρέπει να ληφθούν, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι αρνητικές επιπτώσεις και να μειωθεί η τρωτότητα υποδομών, προστατευόμενων περιοχών, και οικοσυστημάτων από το μεταβαλλόμενο κλίμα.

Οι προκλήσεις που καλείται να αντιμετωπίσει η χώρα είναι:

i. Ιεράρχηση και αποτελεσματική προτεραιοποίηση υλοποίησης έργων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψης και διαχείρισης των κινδύνων, και παρεμβάσεων, όπως έχουν προσδιοριστεί στην Εθνική Στρατηγική για την Κλιματική Αλλαγή, στην Εθνική Στρατηγική για την προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, στην Εθνική Στρατηγική Διαχείρισης Κινδύνου, κλπ διαχειριστικά σχέδια (πχ πλημμυρών, δασικές πυρκαγιές κλπ).

ii. Εκτίμηση της τρωτότητας και της ανθεκτικότητας των κατοίκων, κρίσιμων υποδομών, προστατευόμενων περιοχών και οικοσυστημάτων και περιορισμός των επιπτώσεων των φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων, προωθώντας κυρίως λύσεις βασισμένες στη Φύση (Nature-based solutions) και στα οικοσυστήματα (ecosystem-based approaches).

iii. Ανάπτυξη διασυνοριακής συνεργασίας, με σκοπό την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων, στις περιπτώσεις που υπάρχει αλληλεπίδραση

#### ***v. Διατήρηση της βιοποικιλότητας και αειφόρος χρήση των φυσικών πόρων***

Στο πεδίο αυτό, προκλήσεις για τη χώρα αποτελούν :

i. Ο καθορισμός των Στόχων Διατήρησης των Ειδών για περιοχές κοινοτικού ενδιαφέροντος

ii. Η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου εθνικού συστήματος παρακολούθησης της βιοποικιλότητας.

iii. Η ενσωμάτωση σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, της αρχής διατήρησης της βιοποικιλότητας.

iv. Η υιοθέτηση οικονομικών εργαλείων ώστε να διοχετεύονται πόροι στην διατήρηση της βιοποικιλότητας.

#### ***vi. Βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα***

Η βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα αποτελεί ένα από τα βασικά εργαλεία πολιτικών αστικού σχεδιασμού, η οποία ενσωματώνει λύσεις κινητικότητας στον αστικό ιστό με βάση τη φύση.

Η πρόκληση για τη χώρα σε αυτόν τον τομέα είναι η ενθάρρυνση της βιώσιμης πολυτροπικής αστικής κινητικότητας μέσω υποδομών (π.χ. δίκτυα ποδηλατικών διαδρομών, και μέσω (π.χ. ηλεκτρικά κοινόχρηστα ποδήλατα) ώστε να καταστεί ελκυστική η μετακίνηση πχ με το ποδήλατο συνδυαστικά με το βάδισμα.

#### ***vii. Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι***

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει τα τελευταία χρόνια αύξηση των κινδύνων - πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, ακραία καιρικά φαινόμενα, κατολισθήσεις - ως αποτέλεσμα μεταξύ άλλων και της κλιματικής αλλαγής. Επίσης, παρατηρείται αύξηση των περιβαλλοντικών κινδύνων ως αποτέλεσμα ανθρωπογενών παρεμβάσεων απώλειας της βιοποικιλότητας, ανόδου της στάθμης της θάλασσας, ερημοποίησης, θαλάσσιας ρύπανσης και διάβρωσης ακτών.

### **3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΗΣΙΑ "GR-eco Islands"**

Το Πρόγραμμα ΠΕΚΑ 2021-2027 θα διαχειριστεί την υλοποίηση των δράσεων του Αναπτυξιακού Στρατηγικού Πλαισίου για τα ελληνικά νησιά “GR-eco Islands”, όπως θεσπίστηκε στον Κλιματικό Νόμο (ν. 4936/2022) και επικεντρώνεται στην ολοκληρωμένη μετάβαση των νησιών της χώρας (κατά προτεραιότητα σε αυτά με το μικρότερο πληθυσμό, τα πιο απομακρυσμένα ή/και χωρίς ηλεκτρική διασύνδεση με το ηπειρωτικό σύστημα) προς την κλιματική ουδετερότητα με παράλληλη τόνωση των τοπικών οικονομιών. Έτσι η οικονομική τους ανάπτυξη επιχειρείται να διασυνδεθεί άμεσα με την αξιοποίηση της πράσινης ενέργειας διασφαλίζοντας έτσι την ενεργειακή τους αυτάρκεια, με την αειφορική διαχείριση των περιβαλλοντικών πόρων, την κυκλική οικονομία, κ.ο.κ.. Οι βασικοί τομείς παρέμβασης θα περιλαμβάνουν την ενέργεια, την κυκλική οικονομία, το περιβάλλον, το ψηφιακό μετασχηματισμό των νησιών, τη συνδεσιμότητα καθώς και τον τουρισμό. Η διασφάλιση της συνοχής του προγραμματισμού θα εξασφαλιστεί με την ενεργοποίηση ενός πλαισίου συντονισμού / διακυβέρνησης που θα υποστηρίζει την εφαρμογή της γενικότερης στρατηγικής με συμμετοχή όλων των συναρμόδιων φορέων. Έτσι προβλέπεται η σύσταση σχετικής επιτελικής Επιτροπής Καθοδήγησης (Steering Committee) η οποία θα αποτελείται από τους Γενικούς Γραμματείς των συναρμόδιων Υπουργείων, τον Ειδικό Γραμματέα διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ-ΤΣ και τους αρμόδιους Περιφερειάρχες. Ο σχεδιασμός θα βασίζεται σε bottom up προσέγγιση με αποδοχή της στρατηγικής από τοπικές κοινωνίες και διαμόρφωση ειδικών δράσεων ανά νησί. Οι διαθέσιμοι πόροι για την Πρωτοβουλία αυτή ανέρχονται σε 100Μ€ Δημόσιας Δαπάνης. Στη δράση αυτή θα συμβάλλουν χρηματοδοτικά και το ΠΔΑΜ, καθώς και τα ΠΕΠ.

#### **4.ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ**

Η μέχρι σήμερα εμπειρία στην υλοποίηση έργων στερεών αποβλήτων – είτε πρόκειται για υποδομές ή/και δράσεις ανακύκλωσης - υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης της διοικητικής, διαχειριστικής και οργανωτικής ικανότητας των ΦοΔΣΑ και των Δήμων. Αυτό επιβεβαιώνεται επίσης από τη μελέτη που διεξήγαγε η Γενική Διεύθυνση Περιφερειών της ΕΕ το 2019.

Για το σκοπό αυτό εκπονείται εμπειρογνομosύνη για την αποτίμηση της ικανότητας των Δικαιούχων και την πρόταση για εφαρμογή μέτρων ενίσχυσής τους.

Παράλληλα εκπονούνται εμπειρογνομosύνες από το Jaspers για αποτίμηση της ικανότητας συγκεκριμένων Δικαιούχων, όπως οι ΔΕΥΑ και οι ΦοΔΣΑ στους τομείς των στερεών αποβλήτων και των υδάτινων Πόρων, με την περαιτέρω ενδυνάμωση του συστήματος διακυβέρνησης σε σημαντικούς τομείς (διαχείριση στερεών αποβλήτων και αστικών λυμάτων).

Διεθνείς Οργανισμοί θα έχουν επίσης σημαντικό ρόλο όπως για παράδειγμα η ΕΤΕπ (EIB), ιδίως μέσω δράσεων PASSA. Επιπλέον η ΜΟΔ Α.Ε. ή/ και η ΕΕΤΑΑ (ως ο θεσμοθετημένος τεχνικός και επιστημονικός σύμβουλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, καθώς και φορέων της Κεντρικής Διοίκησης σε θέματα που αφορούν στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και στην Τοπική Ανάπτυξη, βάσει του Ν. 2190/20), θα συνδράμουν με δράσεις ενδυνάμωσης της διοικητικής ικανότητας των φορέων υλοποίησης (capacity building), σε τομείς που έχουν παρατηρηθεί ελλείψεις καθώς και σε νέους τομείς που παρουσιάζουν δυνατότητες ανάπτυξης, μέσω και της νεοσύστατης Τεχνικής Υπηρεσίας της ΜΟΔ Α.Ε. και της στελέχωσης με εξειδικευμένα στελέχη της ΕΕΤΑΑ.

Σημαντική συμμετοχή στην ενίσχυση της Διοικητικής Ικανότητας των Δικαιούχων θα έχει το Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, σε συνεργασία με τις Εθνικές Αρχές, θα υποστηριχθούν από δράσεις όπως η εκπαίδευση δημοσίων φορέων δικαιούχων του ΕΣΠΑ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για την καλύτερη αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και την περαιτέρω προώθηση της καινοτομίας σε δημόσιες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων και των «Πράσινων Συμβάσεων», που θα περιλαμβάνουν όπου είναι εφικτό περιβ/κά, κοινωνικά, καινοτόμα κριτήρια. Κατά την υλοποίηση του Προγράμματος, η ΕΥΔ θα συμπεριλαμβάνει στις προσκλήσεις της την εκάστοτε ισχύουσα Εθν. Στρατ. για τις Δημόσιες Συμβάσεις και θα ενθαρρύνει τους Δικαιούχους να χρησιμοποιούν κατά το σχεδιασμό των έργων τους κριτήρια σχετικά με την ποιότητα και το κόστος του κύκλου ζωής. Παράλληλα εκπονούνται εμπειρογνομosύνες για καθορισμό του «εύλογου και ρεαλιστικού» κόστους διαφόρων δράσεων και Υποδείγματα Τευχών Δημοπράτησης σε σημαντικούς Θεματικούς Τομείς (π.χ. έργα διαχείρισης στερεών αποβλήτων).

Εξάλλου σε συνεργασία με την ΕΑΣ, η απλοποίηση των διαδικασιών θα στηριχθεί και στην χρήση απλοποιημένου κόστους, τη διασύνδεση με άλλα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου.

## **5.ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΠ 2014-2020**

Κατά τη λήξη της τρέχουσας χρηματοδοτικής περιόδου αναμένεται να έχουν επιτευχθεί τα παρακάτω:

- Υλοποίηση σημαντικού αριθμού έργων βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης και αξιοποίησης ΑΠΕ, κυρίως σε κατοικίες και δημόσια κτίρια (Νοσοκομεία, Α.Ε.Ι., αθλητικές υποδομές), αυξάνοντας της ενεργειακή αποδοτικότητα του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος.
- Υλοποίηση έργων μεταφοράς και διανομής φυσικού αερίου σε κατοικίες
- Ενεργοποίηση σημαντικών έργων αντιπλημμυρικής προστασίας στις Περιφέρειες Αττικής, Πελοποννήσου και Κεντρικής Μακεδονίας
- Σχεδιασμός και σταδιακή υλοποίηση δικτύου υποδομών ανάκτησης και διάθεσης υπολειμματικών σύμμεικτων αστικών αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων δράσεων ανακύκλωσης και χωριστής συλλογής στην πηγή διακριτών ρευμάτων (Πράσινα Σημεία, Γωνιές Ανακύκλωσης, κ.λ.π.), καθώς και εγκαταστάσεων επεξεργασίας υπολειπόμενων σύμμεικτων και προδιαλεγμένου οργανικού (ΜΕΑ – ΜΕΒΑ)
- Υλοποίηση σημαντικών έργων στην ύδρευση, συμπεριλαμβάνοντας δράσεις Τηλεμετρίας – Τηλεχειρισμού για ανίχνευση διαρροών του δικτύου.
- Υποδομές αφαλάτωσης σε νησιωτικές, κυρίως, περιοχές, εξασφαλίζοντας πόσιμο νερό με επάρκεια και ποιότητα, οι οποίες λειτουργούν με αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα.
- Ολοκλήρωση του μεγαλύτερου ποσοστού των έργων συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων στους οικισμούς Γ' προτεραιότητας και ενεργοποίηση των αντίστοιχων έργων στους υπολειπόμενους οικισμούς Β' προτεραιότητας στην Αττική.
- Η πιλοτική εφαρμογή ενός μοντέλου πολυεπίπεδης διακυβέρνησης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των αναγκαίων έργων για τη διαχείριση και επεξεργασία λυμάτων, μέσω Επιτελικής Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ των συναρμόδιων υπουργείων και των συλλογικών φορέων της αυτοδιοίκησης και της δημιουργίας ενιαίου καθοδηγητικού οργάνου και επιχειρησιακού μηχανισμού συντονισμού της εφαρμογής
- Αλλαγή μοντέλου διοίκησης και διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 (Κεντρική Δομή ΟΦΥΠΕΚΑ). Επισημαίνεται ότι ήδη έχουν ήδη ενσωματωθεί οι αντένες του ΟΦΥΠΕΚΑ στην Κεντρική Δομή, η οποία έχει στελεχωθεί, οι δε αντένες στελεχώνονται με προσωπικό, από τους ήδη λειτουργούντες Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΦΔΠΠ), το οποίο είναι έμπειρο, λόγω ενασχόλησης επί χρόνια με το αντικείμενο αυτό
- Ολοκλήρωση της σύνταξης ΕΠΜ και Σχεδίων Διαχείρισης Προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 με ενεργοποίηση της εκπόνησης της μελέτης παρακολούθησης Ειδών και Οικοτόπων.
- Παρεμβάσεις για την αστική αναζωογόνηση, περιλαμβάνοντας δράσεις e-mobility

## **6.ΜΑΚΡΟΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΛΕΚΑΝΕΣ**

Το Πρόγραμμα θα εξετάσει την πιθανότητα υλοποίησης δράσεων που ενσωματώνουν προτεραιότητες των μακροπεριφερειακών στρατηγικών και των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες στο πλαίσιο του σχεδιασμού ΕΣΠΑ 2021 – 2027, όπως η Ολοκληρωμένη Θαλάσσια Πολιτική (Ν. 4770/2021).

Το Πρόγραμμα συμβάλλει κατά το δυνατόν και στα όρια των διαθέσιμων πόρων, στην αναπτυξιακή πρόκληση της προώθησης των στόχων του Πυλώνα 2 – Υποομάδα Ενέργεια και του Πυλώνα 3 της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για τη Μακροπεριφέρεια της Αδριατικής-Ιονίου (EUSAIR), με δράσεις και έργα, όπως θα εξειδικευτούν στο ΕΣΠΑ 2021-2027 και στο Πρόγραμμα. Το Πρόγραμμα συμμετέχοντας στο εθνικό δίκτυο των ΔΑ για την Μακροπεριφερειακή Στρατηγική Αδριατικής Ιονίου εξειδίκευσε κατά